

Kolayla?tr?c? Okul Yap?s? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kolayla?tr?c? Okul Yap?s? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24980>

Özet

Kolayla?t?r?c? Okul Yap?s? Ölçe?i, okul ortamlar?nda alg?lanan yap?s?sal özelliklerin ve bürokrasi türlerinin de?erlendirilmesi amac?yla geli?tirilmis? bir uyarlama arac?d?r. Bu ölçek, özellikle okul yönetimindeki kurallar?n ve hiyerar?inin yenilikleri destekleyici (kolayla?t?r?c?) mi yoksa engelleyici mi oldu?unu belirlemeyi hedefler. Türkçeye uyarlamas? Niyazi Özer ve Burhan Dönmez taraf?ndan 2013 y?l?nda gerçekte?irilmis? olup, okul yap?s?n?n etkilerini inceleyen e?itim ara?t?rmalar?nda kullan?lan önemli bir psikometrik özelliklere sahip araçtır.

Ölçek, toplamda 12 maddeden ve iki alt boyuttan olmaktadır: Kolayla?t?r?c? Bürokrasi ve Engelleyici Bürokrasi. Yap?lan psikometrik de?erlendirmeler sonucunda, ölçe?in yüksek iç tutarlı???a sahip oldu?u (Cronbach Alpha = .88) ve yap? geçerli?inin Faktör Analizi bulgular?yla desteklendi?i tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Kolayla?t?r?c? Okul Yap?s?, Okul Yönetimi, Örgütsel Yap?, Bürokrasi, Faktör Analizi, Uyarlama, E?itim Yönetimi.

Yazarlar

Niyazi Özer, Burhan Dönmez.

Amaç

Ölçe?in temel amac?, e?itim kurumlar?ndaki yöneticiler ve ö?retmenler taraf?ndan alg?lanan okul yap?s?n?n iki temel boyutunu, yani kolayla?t?r?c? ve engelleyici bürokrasiyi ölçmektir. Bu ayrı?m, okulun yenilikçi uygulamalar? ne ölçüde destekledi?ini veya k?s?tlad???n? anlamak için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama çal???mas?, orijinal ölçe?in Türk kültür ve e?itim sistemine uygunlu?unu test etmek, geçerlik ve güvenilirlik kan?tlar?n? sunmak ve böylece Türk e?itim bilimleri alan?ndaki ara?t?rmacılara sa?lam bir ölçme arac? sa?lamak üzere yap?lmıştır. Ölçek, özellikle okul iklimi, örgütsel ba?lılık ve ö?retmen motivasyonu gibi de?işkenlerle okul yap?s? aras?ndaki ilişkilerin incelenmesinde kullan?lmak üzere tasarlanmıştır.

Yap?s?sal Kavram

Kolayla?t?r?c? Okul Yap?s? Ölçe?i, okulun örgütsel yap?s?n? bürokratik mekanizmalar?n i?levselli?i üzerinden kavramsallaştırır. Ölçek, okul yap?s?n?n z?t iki kutbunu ölçen iki temel alt

boyuta sahiptir:

Kolayla?t?r?c? Bürokrasi: Bu alt boyut, okuldaki yönetsel kurallar?n ve prosedürlerin kat? veya engelleyici olmaktan ziyade, çözüm üretmeye rehberlik edici, esnek ve destekleyici oldu?u alg?s?n? yans?t?r. Bu yap?, çal??anlar?n inisiyatif almas?n? ve mesleki geli?imini te?vik eder.

Engelleyici Bürokrasi: Bu alt boyut ise, okuldaki yönetsel hiyerar?inin ve kat? kurallar?n yenilikleri, de?i?imi ve bireysel çabalar? k?s?tlay?c? bir rol oynad??? alg?s?n? ifade eder. Bu yap?, genellikle direnç ve dü?ük motivasyonla ili?kilendirilir.

Ölçek, bu iki boyut üzerinden okulun genel örgütsel sa?l??? ve etkinli?i hakk?nda bilgi sa?lamay? amaçlar.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, Türkçeye uyarlama çal??mas?nda Faktör Analizi yöntemleri kullan?larak incelenmi?tir. Yap?lan analizler, verilerin faktör ç?kar?m? için yüksek düzeyde uygun oldu?unu göstermi?tir. Bu uygunlu?un temel göstergeleri ?unlard?r:

KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) De?eri: Elde edilen KMO de?eri .873 olarak hesaplanm??t?r. Bu de?er, örneklem yeterlili?inin mükemmel yak?n oldu?unu göstermekte olup, verilerin faktörle?tirme için oldukça uygun oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Bartlett Test of Sphericity: Test sonucu 3836.437 de?eri ve $p=.000$ anlaml?lik düzeyi ile istatistiksel olarak anlaml? bulunmu?tur. Bu bulgu, korelasyon matrisinin birim matristen farklı oldu?unu, yani de?i?kenler aras?nda anlaml? ili?kiler bulundu?unu ve Bartlett Test of Sphericity sonuçlar?n?n çok faktörlü yap?y? destekledi?ini göstermektedir.

Bu istatistiksel kan?tlar, ölçe?in iki alt boyuttan (Kolayla?t?r?c? ve Engelleyici Bürokrasi) olu?an özgün yap?s?n?n Türkçe formda da korundu?unu ve geçerli oldu?unu desteklemektedir.

Güvenirlik

Kolayla?t?r?c? Okul Yap?s? Ölçe?i'nin iç tutarlılık güvenilirli?i, Cronbach Alpha güvenilirlik katsay?s? kullan?larak hesaplanm??t?r. Hesaplamalar sonucunda, ölçe?in genel güvenilirlik katsay?s? yüksek düzeyde, **.88** olarak belirlenmi?tir. Bu katsay?, sosyal bilimler ara?t?rmalar? için mükemmel kabul edilen bir güvenilirlik düzeyine i?aret etmektedir.

Bu yüksek güvenilirlik, ölçe?i olu?turan 12 maddenin, ölçmeyi amaçlad?klar? Kolayla?t?r?c? Okul Yap?s? kavram?n? tutarlı bir biçimde ölçtü?ünü ve ölçe?in tekrarlanan uygulamalarda istikrarlı sonuçlar verece?ini göstermektedir.

Faktör Analizi

Özer ve Dönmez (2013) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, ölçeğin orijinal yapısını yeniden değerlendirilmiştir. Analiz sonuçları, ölçeğin 12 maddeden ve teorik beklentilere uygun olarak iki ayrı faktörden oluştuğunu doğrulamıştır. Bu faktörler, Kolaylaştırıcı Bürokrasi ve Engelleyici Bürokrasi olarak net bir şekilde ayrılmıştır.

KMO değeri (.873) ve Bartlett Test of Sphericity sonuçlarının anlamlılığı ($p=.000$), yapılan faktör analizi için veri setinin yeterliliğini ve uygunluğunu güçlü bir şekilde kanıtlamıştır. Bu durum, Türkçe formun yapısal bütünlüğünün ve psikometrik özelliklerinin sağlam olduğunu göstermektedir.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Derecelendirme tipi belirtilmemiştir, ancak alan yazınına göre yüksek ihtimalle 5'li veya 7'li Likert tipi bir derecelendirme kullanılmıştır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Eğitim Çalışanları (Öğretmenler ve Okul Yöneticileri)

Age Group: Yetişkinler

Population Details: Ölçeğin uyarlama çalışması, Türkiye'deki ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenler ve yöneticiler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma, okul yapısının algılanmasını ölçmeyi hedeflediği için, bu algyı deneyimleyen profesyonel eğitim personelinin kapsamaktadır.

Test Methodology: Yapı geçerliği için Faktör Analizi ve iç tutarlılık için Cronbach Alpha katsayısı kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Okul Yapısı, Bürokrasi, Yönetim, Eğitim Araştırmaları, KMO, Bartlett Test, Güvenirlik, Geçerlik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor.

Affiliation Email addresses: niyazi.ozer@inonu.edu.tr (Sorumlu Yazar İletişimi)

Correspondence Address: Niyazi Özer (Sorumlu Yazar).

Özet, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2013 yılında Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi'nde yayımlanmıştır. Kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Niyazi Özer ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi tavsiye edilmektedir.

The original PDF can be downloaded here: kolaylastirici-okul-yapisi-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Özer, N. ve Dönmez, B. (2013). Kolaylaştırıcı Okul Yapısı Ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin yeniden değerlendirilmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3(4), 57-68.

Kolaylaştırıcı Okul Yapısı Ölçeği Maddeleri

Ölçek 12 madde ve 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Ayrıca, her bir alt boyuta ait örnek bir madde sunulmuştur:

Kolaylaştırıcı Bürokrasi (6 m): Bu okuldaki yönetsel kurallar katı ve engelleyici değil çözüm üretmeye rehberlik edicidir.

Engelleyici Bürokrasi (6 m): Bu okuldaki yönetsel hiyerarşi yenilikleri engeller.